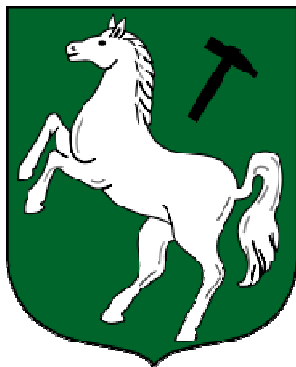

MIASTO KOWARY

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów
położonych w jednostce urbanistycznej Kowary Wojków 2,
w rejonie ul. Górnej i ul. Cichej

Opracowanie:

dr inż. Jarosław Osiadacz

INNOVA
Właściciel
Dr inż. Jarosław Osiadacz

• Kowary • Wrocław •
luty 2024

INNOVA

INNOVA Jarosław Osiadacz
Na Polance 12D/5
51-109 Wrocław
tel./fax. (071) 327 53 20
[e-mail jaroslaw.osiadacz@innovaconsulting.pl](mailto:jaroslaw.osiadacz@innovaconsulting.pl)

Spis treści:

1. Podstawa prawna opracowania prognozy	3
2. Cel i zakres prognozy	3
3. Metody opracowania i materiały źródłowe	4
4. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska na obszarze objętym projektem planu	5
4.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	5
4.1.1. Położenie	5
4.1.3. Warunki klimatyczne	7
4.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	8
4.1.5. Warunki glebowe, szata roślinna i świat zwierzęcy	9
4.1.6. Zasoby krajobrazowe i kulturowe oraz obszary chronione	10
4.2. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	11
4.3. Odporność środowiska na degradację	13
4.4. Ocena zdolności środowiska do regeneracji	14
5. Analiza ustaleń projektu planu	15
5.1. Ustalenia projektu planu oraz jego powiązania z innymi dokumentami	15
5.2. Ocena rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych	21
5.3. Wpływ ustaleń planu na elementy środowiska oraz obszary Natura 2000 we wzajemnym powiązaniu	22
6. Przewidywane metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu planu	26
7. Prognoza zmian środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu	27
7.1. Prognoza skutków wpływu ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze	27
7.2. Możliwe transgraniczne oddziaływanie	28
8. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu	29
9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	29
9.1. Dokumenty szczebla międzynarodowego i wspólnotowego	29
9.2. Dokumenty szczebla krajowego	31
10. Możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych bądź eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko realizacji ustaleń projektu planu	35
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	36
Załącznik	37

1. Podstawa prawna opracowania prognozy

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego są następujące akty prawne:

- *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 – tekst jednolity z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2023 r., poz. 977 - tekst jednolity z późn. zm.).*

Projekt miejscowego planu, dla potrzeb którego sporządzana jest niniejsza prognoza opracowany został w oparciu o uchwałę Nr LXXIV/446/23 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 28 września 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w jednostce urbanistycznej kowary Wojków 2, w rejonie ul. Górnej i ul. Cichej.

2. Cel i zakres prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu uwzględnienie uwarunkowań istniejącego stanu środowiska przyrodniczego wraz z określeniem skutków oddziaływania na środowisko przyrodnicze i kulturowe związanych z realizacją ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zakres przestrzenny projektu zmiany planu obejmuje obszar 0,44 ha położony na terenie miasta Kowary – Wojków w rejonie ulic Górnej i Cichej.

Prognoza jest integralną częścią projektu miejscowego planu oraz stanowi element zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zakres merytoryczny prognozy określa art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 – tekst jednolity z późn. zm.)*. Zgodnie z ww. ustawą prognoza powinna:

- zawierać informacje o zawartości, głównych celach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- określać propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu i częstotliwości jej przeprowadzania,
- określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu, określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie

ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*,

- określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,
- przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w planie, mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań ustaleń projektu planu na środowisko,
- zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowiska winna również zawierać w części końcowej streszczenie w języku niespecjalistycznym.

3. Metody opracowania i materiały źródłowe

Na etapie sporządzania niniejszego dokumentu wykorzystano następujące materiały źródłowe:

- Projekt uchwały Rady Miasta Kowary w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w jednostce urbanistycznej Kowary Wojków 2, w rejonie ul. Górnej i ul. Cichej, 2024;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary, uchwalone uchwałą Nr XLVII/249/2021 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 25 listopada 2021 r.;
- Stan Środowiska w Województwie Dolnośląskim Raport 2020. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, 2020;
- Mapa hydrograficzna 1:50 000,
- Mapa sozologiczna 1: 50 000,
- Usługi sieciowe WMS Państwowego Instytutu Geologicznego,
- Usługi sieciowe WMS Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego poddanych oddziaływaniu. Niniejszy dokument został wykonany w oparciu o dostępne materiały tematyczne. Na podstawie zebranych informacji oceniono potencjalne zagrożenie środowiska związane z realizacją ustaleń MPZP, wskazano ewentualne negatywne i niepożądane konsekwencje z tego wynikające oraz zaproponowano sposoby i metody ich minimalizowania.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko ustaleń projektu planu określono według takich kryteriów, jak:

- charakter zmian: bardzo korzystne, korzystne, bez znaczenia, niepożądane, potencjalnie niekorzystne, bardzo niekorzystne;
- intensywność przekształceń: nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne;

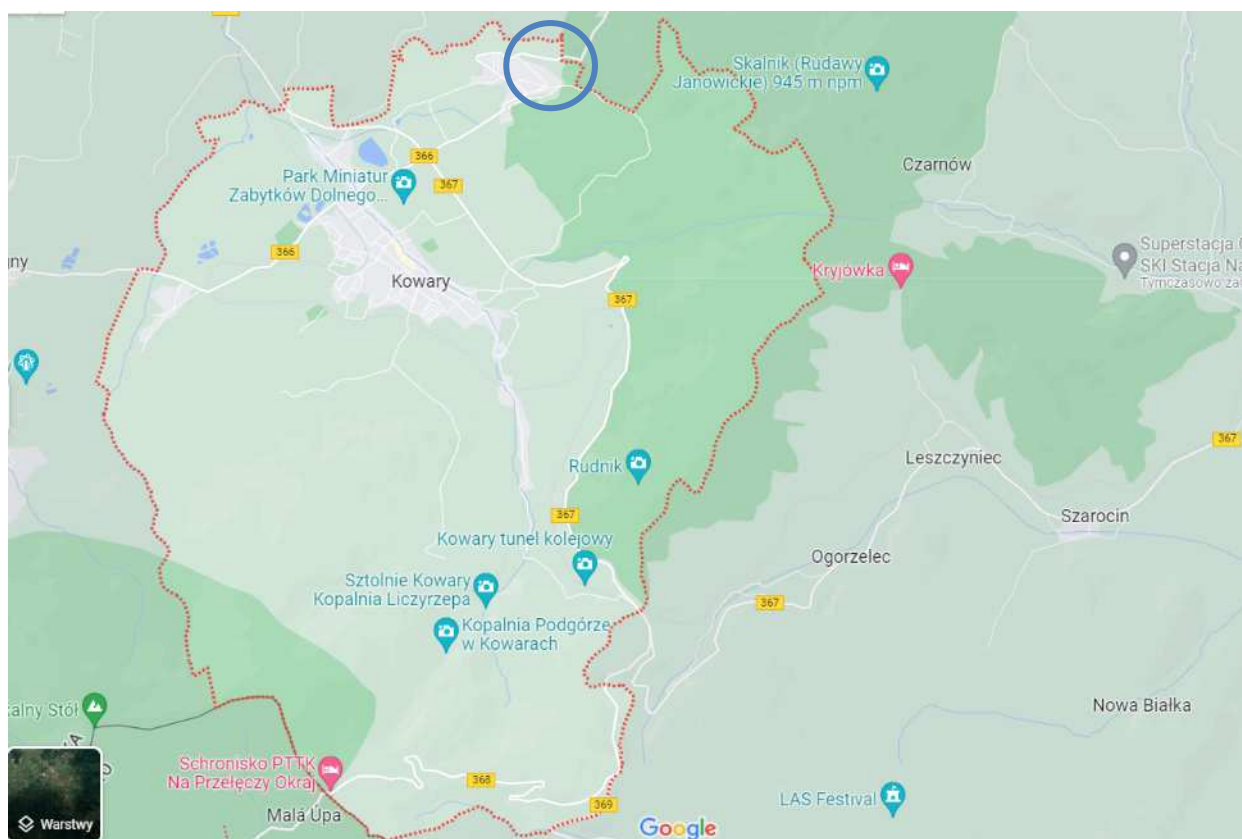
- bezpośrednio oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane;
- okres trwania oddziaływania: długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe;
- częstotliwość oddziaływania: stałe, chwilowe.

4. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska na obszarze objętym projektem planu

4.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

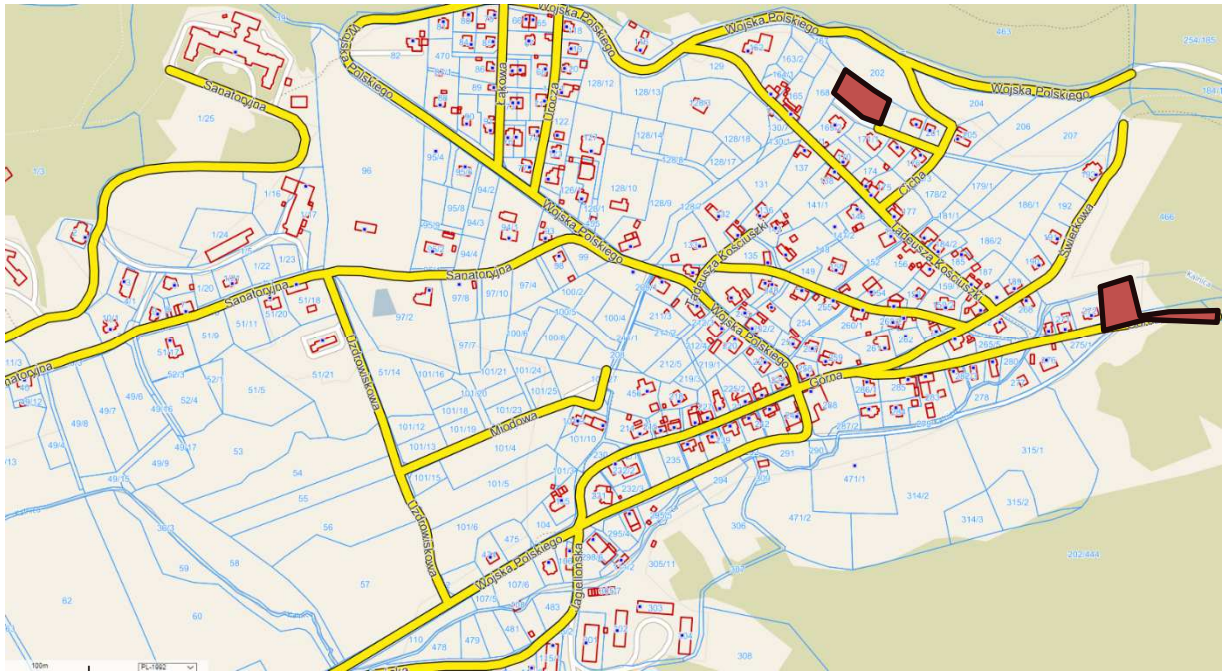
4.1.1. Położenie

Miasto Kowary leży na pograniczu dwóch mezoregionów: Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej [Kondracki 2002]. W rejonie tym Kowarski Grzbiet należący do Głównego Grzbietu Karkonoszy przechodzi w Obniżenie Mysłakowic będące częścią Kotliny Jeleniogórskiej. Obszar opracowania, położony w północnej części miasta, w obrębie Kotliny Jeleniogórskiej charakteryzują się wyrównaną powierzchnią terenu.

Rysunek 1. Lokalizacja obszaru opracowania na tle gminy Kowary. Źródło: GoogleMaps.

Na obszar opracowania składają się dwa fragmenty o łącznej powierzchni 0,44 ha. Wszystkie położone są w północnej części miasta.

Rysunek 2. Lokalizacja planu na terenie Kowary zmiany (źródło podkładu: SIP Kowary).

Obszar pierwszy obejmujący działki 196, 197 i 198 położone przy ulicy Cichej. Obszar stanowi teren niezabudowany, na stoku o nachyleniu ku południowi, porośnięty roślinnością segetalną i syntropijną, niska i średniowysoką, przylegającą do obszaru zadrzewionego. Zmiana zapisów mpzp na obszarze dotyczy nieprzekraczalnej linii zabudowy (zostanie przesunięta bliżej drogi – ul. Cichej).

Rysunek 3. Obszar położony przy ul. Cichej (Google StreetView).

Obszar drugi – stanowi fragment działki ewidencyjnej nr 466 – zbudowania, teren leśniczówki Gruszków, zlokalizowana przy ul. Górnej 11 oraz fragment drogi (działki 464 i fragment 489) – w części stanowiącej aktualny a w części planowany bieg ulicy Górnej. Fragment działki nr 466 porośnięty roślinnością wtórną – ogród przydomowy. Zmiany w mpzp na tym obszarze dotyczą możliwości wydzielania działek mniejszych niż 4000 m.kw. (obecnie 1000 m.kw.) oraz zmiany przeznaczenia z terenów zabudowy zagrodowej na teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej.

Rysunek 4. Obszar położony przy ul. Górnej 11 (Google StreetView).

4.1.2. Budowa geologiczna i geomorfologia terenu

Rejon opracowania położony jest w obrębie głównej struktury geologicznej Sudetów Zachodnich jaką jest krystalinik karkonosko-izerski [Stupnicka 1997]. Jednostkę tą tworzy karkonoski masyw granitowy wraz ze swoją krystaliczną osłoną. Teren objęty opracowaniem znajduje się w strefie intruzji granitowej budowanej przez granity wieku górnokarbońskiego. Skały te odsłaniają się w południowej części miasta Kowary, na stokach Karkonoszy. Natomiast w części centralnej i północnej granity przykryte są warstwą holocenijskich piasków i żwirów rzecznych [Blachowski in. 2005].

Aktualnie w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS [<http://geoportal.pgi.gov.pl/>; wgląd 11.12.2021 r.] w granicach terenów objętych opracowaniem oraz w ich najbliższym sąsiedztwie nie wykazano żadnych złóż.

4.1.3. Warunki klimatyczne

Obszar opracowania należy do wydzielonego przez Schmucka [1960] klimatycznego regionu jeleniogórskiego. Średnia roczna temperatura powietrza na stacjach w rejonie Kowar waha się od 3,0°C na Przełęcz Okraj do 7,4°C w Karpaczu. Roczna suma opadu mierzonego w Kowarach to 803 mm. Największe opady występują w miesiącach

letnich, najmniejsze w zimowych. W rejonie opracowania dominują wiatry zachodnie, duży udział ma także kierunek północno – zachodni. Natomiast wiatr z sektora południowego (SE, S, SW) stwarza potencjalne warunki do powstawania zjawisk fenowych, które należą do kategorii lokalnych systemów cyrkulacji orograficznej.

Ostatnie lata przynoszą informacje o zmianach klimatu, których podsumowanie znalazło się w opracowaniu *Adaptacja do zmian klimatu w gminie Kowary-planowane działania oraz rekomendacje* [Krukowska-Szopa 2016 r.]. Na terenie gminy prognozowany jest trend malejący w stosunku do rocznej sumy opadów. Ilość okresów suchych, bezopadowych wydłuży się w stosunku do stanu dzisiejszego, przez co wzrośnie zagrożenie suszą hydrologiczną. Prognozowany jest wzrost temperatury powietrza i spadek efektywności opadów w okresie letnim. Dla terenu Gminy prognozuje się wzrost zjawisk o charakterze ekstremalnym (nawalne opady, powódzie roztopowe, powódzie rozlewne burze, wichury). Ze względu na wydłużenie okresu wegetacyjnego i wzrost temperatury powietrza prognozowane są istotne zmiany gatunkowe w ekosystemach górskich. Szczególnie zagrożone są zbiorowiska lasów regla górskiego, piętro alpejskie i subalpejskie.

4.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar opracowania położony jest w zlewni rzeki Jedlicy. Potok Kalnica, lewy dopływ Jedlicy płynie przez obszar 2 (położony przy ul. Górnej 11) a poniżej terenów przy ul. Cichej. W podziale Polski na jednostki planistyczne gospodarowania wodami – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – tereny położone są w obrębie JCWP Jedlica od źródła do Maliny o kodzie RW60003161888. Zgodnie z Aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, ww. jednostka została oceniona jako część wód o złym stanie (z uwagi na stan chemiczny poniżej dobrego), niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych jakimi są maksymalny potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Zagrożenie powodziowe

Ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich (wody publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa) oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Zgodnie z ww. mapami, część terenu objętego planem, jest położona w obrębie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (1%), przy czym granica obszarów w zasadzie mieści się w korycie Kalnicy.

Wody podziemne

Według regionalizacji przedstawionej w Atlasie hydrogeologicznym Polski [1995] obszar opracowania należy do sudeckiego regionu hydrogeologicznego (podregion izersko-karkonoski). Występują tu wody podziemne, szczelinowe w utworach krystalicznych oraz wody porowe w luźnych osadach czwartorzędowych. Przedmiotem, prowadzonego przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, monitoringu wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Teren objęty projektem planu położony jest w granicach JCWPd 107. Na

obszarze tej jednostki, w roku 2016 prowadzono monitoring diagnostyczny w 6 punktach kontrolnych. Wody z wszystkich punktów reprezentowały dobry stan chemiczny (zaliczono je do klas od I do III) [Hanula 2017].

4.1.5. Warunki glebowe, szata roślinna i świat zwierzęcy

Gleby

W rejonie opracowania przeważają gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne. Wartość użytkowa gleb górskich nie jest wysoka ze względu na niską bonitację gleb oraz niekorzystne warunki klimatyczne. Na terenach objętych projektem planu, nie prowadzi się gospodarki rolnej, na obszarze pierwszym - zieleń niezagospodarowana. Obszar drugi – ogród przydomowy oraz fragment drogi wraz z niewielkim utwardzonym placem i parkingiem.

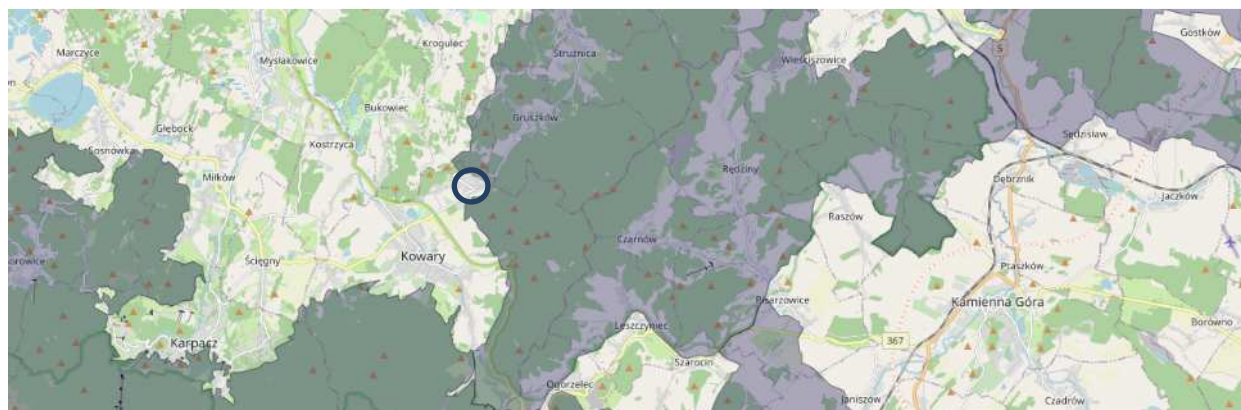
Szata roślinna i świat zwierzęcy

Tereny objęte opracowaniem to obszary częściowo zainwestowane (teren przy ul. Górnej 11 oraz działka drogowa), a szata roślinna terenu przy ul. Cichej ogranicza się do zieleni nieurządzonej.

Mając na uwadze zurbanizowany charakter terenów spodziewać się można występowania gatunków ptaków takich jak: wróbel *Passer domesticus*, kos *Turdus merula*, kwiczoł *Turdus merula*, kopciuszek, sroka *Pica pica*, bogatka *Parus major*, szpak *Sturnus vulgaris*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, sójka *Garrulus glandarius* oraz zięba *Fringilla coelebs* Z ssaków natomiast bardzo prawdopodobne jest występowanie m.in. myszy polnej *Apodemus agrarius*, ryjówki aksamitnej *Sorex araneus*, kuny domowej *Martes foina*, jeża zachodniego *Erinaceus europaeus*, kreta *Talpa europaea*, wiewiórki *Sciurus vulgaris*.

Korytarze ekologiczne

Podstawowe przyrodnicze powiązania przestrzenne kształtują tereny leśne na południu Gminy, należące do głównego Korytarza Zachodniego (Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białołęka 2011). Korytarze "Karkonosze" – KZ-6b i „Rudawy Janowickie” – KZ-7c przedstawiono na rysunku poniżej.

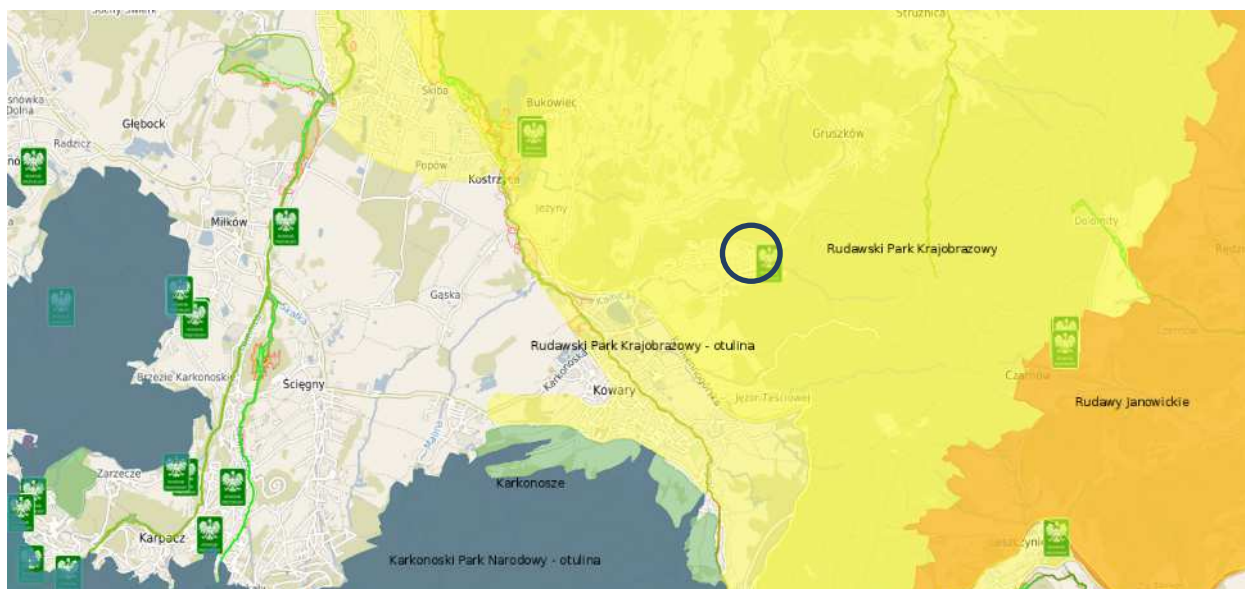
Rysunek 5. Sieć korytarzy ekologicznych. Źródło: <https://mapa.korytarze.pl>

4.1.6. Zasoby krajobrazowe i kulturowe oraz obszary chronione

Tereny objęte projektem planu położone są w całości w obrębie **Rudawskiego Parku Krajobrazowego**, zgodnie z *Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie zmiany uchwały nr VIII/49/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Jeleniej Górze z dnia 16 listopada 1989 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą "Rudawski Park Krajobrazowy"* (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 16, poz. 209). Dnia 27 października 2011r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr XVI/329/11 ustanowił Plan Ochrony Rudawskiego Parku Krajobrazowego.

Ponadto w promieniu 5 km od terenów znajdują się następujące obszary chronione na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.:

- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Karkonosze PLC020001
- obszar specjalnej ochrony ptaków Karkonosze PLB020007;
- Karkonoski Park Narodowy wraz z otuliną;
- specjalny obszar ochrony siedlisk Rudawy Janowickie PLH020011;
- specjalny obszar ochrony siedlisk Stawy Karpnickie PLH020075.

Rysunek 6. Lokalizacja form ochrony przyrody w gminie Kowary. Źródło: SIP Kowary.

Na obszarze opracowania żadne formy ochrony przyrody nie występują i nie stwierdzono stanowisk chronionych zwierząt i roślin.

Obszary objęte planem leżą w granicach **zabytkowego układu urbanistycznego miasta Kowary** wpisanego do *Rejestru Zabytków pod nr A/1808/365 z dnia 25.11.1956 r.* Dla obszaru wpisanego do Rejestru Zabytków, obowiązują przepisy odrębne o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

4.2. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

Ocenę stanu jakości środowiska na terenie gminy Kowary oparto o dane zawarte w opracowaniu „*Stan środowiska w województwie dolnośląskim w 2020 roku* oraz opracowania szczegółowe.

Wody powierzchniowe

Głównymi czynnikami sprawczymi punktowych źródeł zanieczyszczeń, mających wpływ na JCWP jest gospodarka komunalna (w tym oczyszczalnie ścieków), przemysł, wody opadowe i roztopowe, hodowla ryb, składowiska odpadów, rzuty wód związanych z działalnością człowieka (wody zasolone, chłodnicze), porty.

Punktowe źródła zanieczyszczeń to głównie rzuty ścieków bytowych, pochodzących z gospodarki komunalnej (oczyszczalnie ścieków). Na obszarach zurbanizowanych do wód odprowadzane są oczyszczone ścieki komunalne, charakteryzujące się mniejszym ładunkiem azotu i fosforu, zawiesiny ogólnej oraz mniejszym stężeniem BZT5 i ChZT, w stosunku do ścieków trafiających na oczyszczalnię. Na obniżenie jakości wód niewątpliwie wpływ mają ścieki komunalne przenikające do wód w obszarach o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej. W znacznej mierze, w województwie dolnośląskim, dotyczy to obszarów wiejskich.

RW60003161888JCWP Jedlica od źródła do Maliny została oceniona jako część wód o złym stanie (z uwagi na stan chemiczny poniżej dobrego), niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych jakimi są maksymalny potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Wody podziemne

Na obszarze JCWPd 107 prowadzono monitoring diagnostyczny w 6 punktach kontrolnych. Wody z wszystkich punktów reprezentowały dobry stan chemiczny (zaliczono je do klas od I do III) [Hanula 2017].

Powietrze atmosferyczne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu corocznie sporządza ocenę jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska oraz akty wykonawcze do tej ustawy. Kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są poziomy substancji w powietrzu: dopuszczalne, docelowe, celu długoterminowego (dla ozonu). Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu zostały zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Oceny i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazywanych strefami, obejmujących obszar całego kraju. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy – klasa „C”) lub utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy – klasa „A”).

Ponadto w zależności od poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego określono klasy D1 (brak przekroczeń) oraz D2 (powyżej poziomu celu długoterminowego). Województwo dolnośląskie zostało podzielone na 4 strefy: aglomeracja wrocławska, miasto Legnica, miasto Wrocław oraz strefa dolnośląska, która obejmuje pozostałą część województwa, w tym gminę Kowary. Wszystkie strefy województwa dolnośląskiego, ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych zakwalifikowano do klasy C.

Tabela 1. Wyniki oceny jakości powietrza przeprowadzonej za rok 2019 w strefach województwa dolnośląskiego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi (źródło: PMŚ)

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb (PM ₁₀)	As (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)	BaP (PM ₁₀)	PM _{2,5}
strefa dolnośląska	A	A	A	A	A	C	A	C	A	A	C	A

Klimat akustyczny

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym normującym dopuszczalne wartości wskaźników hałasu w zależności od przeznaczenia terenu i rodzaju źródeł hałasu jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Wartości dopuszczalne są zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren. Ich zakres podzielono na 4 klasy. Tereny usługowe, przemysłowe, komunikacyjne, a także tereny leśne oraz upraw rolnych nie podlegają ochronie akustycznej.

W Kowarach dominujące znaczenie ma hałas komunikacyjny. Tereny objęte opracowaniem położone są przy drogach lokalnych. Ostatnie badania hałasu komunikacyjnego w rejonie Kowar prowadził w 2011 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu i objęły one tylko obwodnicę Kowar (drogę wojewódzką nr 367).

Promieniowanie elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, dla pól stałych oraz zmiennych o częstotliwości 50 Hz i o częstotliwości od 0,001 do 300 000 MHz zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z dnia 14 listopada 2003 r.).

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883). Na terenie gminy Kowary głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć i urządzenia elektroenergetyczne.

Średnie poziomy pól elektromagnetycznych w województwie dolnośląskim w latach 2017 – 2018 na terenach - pozostałych miast (strefa B) województwa wynosił w latach 2017-2018: 0,29 V/m.

4.3. Odporność środowiska na degradację

W obrębie oddziaływań destrukcyjnych człowieka na system przyrodniczy wyróżnić można:

- degradację, czyli przesunięcie systemu na niższy poziom termodynamiczno-informacyjny,
- degenerację, czyli rozpad zależności wewnętrznych między składnikami systemu, co powoduje zanik mechanizmów stabilizujących,
- dysfunkcję, czyli zmianę (najczęściej uproszczenie) sposobu przepływu materii i energii bez wyraźnych zmian struktury,
- dekompozycję, czyli zmianę struktury, składu i relacji ilościowych między składowymi systemu.

Skutki działań człowieka w środowisku można klasyfikować ze względu na:

- ich zasięg przestrzenny (punktowy, liniowy i powierzchniowy),
- czas ich trwania (długo- i krótkoterminowe),
- częstotliwość (powtarzalne, ciągłe, cykliczne, zanikające),
- skalę (lokalne, regionalne, globalne),
- charakter (skumulowane, synergiczne, przypadkowe, odwracalne lub nieodwracalne),
- skutki dotyczące zasobów nieodnawialnych.

Pod pojęciem odporności rozumie się najczęściej taką progową wartość parametrów otoczenia systemu przyrodniczego, przy której system się nie zmienia lub zmiany są odwracalne po ustaniu zakłócenia.

W ujęciu historycznym proces destrukcji przyrody przez człowieka zapoczątkowany został różnymi formami eksploatacji zasobów przyrody, w efekcie których postępowało przekształcanie jej struktury. Następnym czynnikiem przekształceń była urbanizacja obszaru, w wyniku której następowała całkowita eliminacja dzikiej przyrody z miejsc zasiedlanych przez człowieka oraz jej fragmentacja. Najpóźniej pojawiają się różnego rodzaju zanieczyszczenia, których emisja ma współcześnie zasięg transgraniczny.

Wymienione czynniki antropopresji oddziałują negatywnie na komponenty abiotyczne (litosferę, hydrosferę, powierzchnię ziemi i klimat) i biotyczne (wszystkich poziomów organizacji przyrody) oraz strukturę i funkcjonowanie systemu przyrodniczego.

W przypadku analizowanego terenu do elementów **mało odpornych na degradację** zaliczono przede wszystkim:

- wody podziemne,
- klimat akustyczny,
- warunki mezoklimatyczne,
- zbiorowiska roślinne i fauna:
  - chronione gatunki roślin,
  - otoczenie gniazd ptaków chronionych,

Elementy **średnio** odporne to:

- podłoże gruntowe:

- gleby klas bonitacyjnych III – IV,
- zbiorowiska roślinne i fauna:
  - trwałe użytki zielone,
  - zieleń nieurzędzona,
  - zbiorowiska segetalne (upraw rolnych).

Do elementów **odpornych** zalicza się:

- podłoże gruntowe:
- grunty antropogeniczne przekształcone mechanicznie i/lub chemicznie,
- tereny o nachyleniu 0-5°,
- zbiorowiska roślinne i fauna:
  - pastwiska,
  - trwałe użytki zielone,
  - zieleń urzędzona,
  - fauna i flora synantropijna.

4.4. Ocena zdolności środowiska do regeneracji

System przyrodniczy, posiada zdolność utrzymywania lub odtwarzania swej struktury i funkcji w warunkach zmian zewnętrznych, czyli powracania do stanu normalnego po jego naruszeniu. Lecz w przypadku wprowadzenia czynników degradujących, zdolnych do naruszenia mechanizmów homeostatycznych, następuje załamanie równowagi ekologicznej. Człowiek zazwyczaj nie jest w stanie określić poziomu natężenia sił niszczących, przy których załamanie to następuje. Stwierdza się to dopiero po reakcji przyrody na wprowadzony czynnik.

Zdolność do regeneracji posiadają przede wszystkim komponenty biotyczne, a spośród abiotycznych – hydrosfera i klimat (a pozostałe są nieodnawialne). Regeneracja przyrody odbywa się dzięki procesowi sukcesji i rozprzestrzeniania się gatunków. Rozpatrując analizowany obszar należy stwierdzić, że środowisko przyrodnicze nadal odznacza się zdolnością do regeneracji.

Zdolność do regeneracji najczęściej wyrażana jest długością czasu, jaki upływa między momentem ustania działania czynników odkształcających środowisko, a powrotem środowiska do stanu, który występował przed rozpoczęciem działania tych czynników.

Ocena zdolności środowiska do regeneracji należy do zadań najtrudniejszych, gdyż:

- środowisko bardzo rzadko wraca do takiego samego stanu, jaki istniał przed wystąpieniem oddziaływań,
- degradacja środowiska często następuje pod wpływem synergicznego oddziaływania kilku czynników i nie można stwierdzić, który z nich odgrywa ważniejszą rolę, a wstrzymanie ich oddziaływania nie następuje jednocześnie,
- regeneracja przebiegająca pod wpływem czynników naturalnych (po zaniechaniu antropopresji) często wspomagana jest celowymi działaniami człowieka (np. rekultywacja) i wówczas jej tempo jest

zróżnicowane,

- wiele procesów regeneracyjnych (odnoszących się np. do roślinności lub zasobów wód podziemnych) trwa długo i może przekraczać długość życia jednego pokolenia ludzi.

Ogólnie przyjmuje się, że regeneracja w środowisku następuje wyłącznie pod wpływem procesów naturalnych. W przypadkach, gdy przyroda „nie poradzi sobie sama”, celowe działania człowieka mogą znacznie przyspieszyć regenerację środowiska.

Skala czasu niezbędnego dla osiągnięcia oczekiwanego efektu regeneracji stanu danego elementu środowiska przyrodniczego, jest wyraźnie zróżnicowana.

Regeneracja **krótkoterminowa** – do 50 lat na uzyskanie spodziewanych efektów – dotyczy:

- wód powierzchniowych,
- jakości stanu atmosfery,
- roślinności spontanicznej i synantropijnej w obszarach osiedlowych,
- roślinności pól uprawnych i łąk.

Regeneracja **długoterminowa** – powyżej 50 lat – dotyczy:

- rekultywacji gleb,
- naturalnej sukcesji roślinnej.

Regeneracja **w skali historycznej** – powyżej 100 lat – dotyczy:

- samooczyszczania wód podziemnych,
- detoksykacji gleb.

W procesach regeneracji przyrodniczej, podstawowe znaczenie posiadają procesy przyrodnicze naturalne, jednakże w przypadku większości analizowanych elementów środowiska, niezbędne jest wykorzystanie także technicznych działań człowieka. Działania takie mogą znacząco wpływać na przyspieszenie przebiegu procesów regeneracji środowiska. Regeneracja przyrodniczych elementów środowiska, rzadko pozwala osiągnąć stan w pełni identyczny z naturalnym, początkowym.

5. Analiza ustaleń projektu planu

5.1. Ustalenia projektu planu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego składa się z 12 rozdziałów.

Rozdział 1 zawiera przepisy ogólne, określa powierzchnię terenu opracowania, listę załączników, wyłączenia z zakresu planu, wprowadza symbole i przeznaczenia terenów oraz słownik.

W **rozdziale 2** określono zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, nieprzekraczalne linie zabudowy od dróg publicznych i odległości sytuowania od granicy działki budowlanej.

Rozdział 3 zawiera zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz kształtowania krajobrazu. Cyt.:

§ 7.1. *Obszary objęte planem znajdują się w całości w granicach Rudawskiego Parku Krajobrazowego, w których obowiązują zasady ujęte w formie nakazów i zakazów, zawartych w przepisach odrębnych, w szczególności zasady ochrony środowiska przyrodniczego, wynikające z Rozporządzenia Nr 17 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie Rudawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego nr 277 poz. 3386).*

2. *W obszarze planu w celu spełnienia wymagań ochrony środowiska ustala się:*

- 1) *zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych na podstawie przepisów odrębnych, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej;*
- 2) *ewentualna uciążliwość, wynikająca z charakteru prowadzonej działalności, nie może przekraczać wartości dopuszczalnych określonych w przepisach odrębnych, na granicy działki budowlanej, do której inwestor posiada tytuł prawny;*
- 3) *lokalizowanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie działek budowlanych, zgodnie z ustaleniami szczegółowymi Rozdziału 10.*

3. *Ustala się wymóg zachowania wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach odrębnych - dla terenów oznaczonych symbolami MNW, MNW-MNB, – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych.*

4. *W zakresie postępowania z odpadami ustala się:*

- 1) *nakaz prowadzenia gospodarki odpadami w sposób zgodny z przepisami o odpadach, o ochronie środowiska oraz o utrzymaniu czystości i porządku obowiązującymi w gminie;*
- 2) *zakaz prowadzenia działalności związanej z gospodarowaniem odpadami i przetwarzaniem odpadów, zgodnie z definicjami zawartymi w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.*

5. *W zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem ustala się:*

- 1) *zakaz prowadzenia działalności powodującej zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych;*
- 2) *ochronę wód przed skażeniami i zanieczyszczeniami, poprzez kompleksowe i zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska rozwiązanie gospodarki wodnej i ściekowej, określonymi w §14 - §16.*

6. *Dla ograniczenia niskiej emisji do atmosfery ustala się zakaz stosowania źródeł ciepła nie spełniających warunków określonych w §19.*

7. *Określa się zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE):*

- 1) *w obszarze planu ustala się zakaz lokalizacji:*
  - a) *biogazowni, w tym instalacji służących do wytwarzania biogazu rolniczego, niezależnie od ich mocy,*
  - b) *urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru;*
- 2) *lokalizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE), innych jak wymienione w pkt 1, dopuszczona jest jako infrastruktura techniczna służąca do obsługi zabudowy i zagospodarowania terenów o funkcji ustalonej w planie, pod warunkiem:*

- a) wykorzystania wyłącznie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE), obejmujących: energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną oraz energię geotermalną,
- b) lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE), nie powodujących konieczności wyznaczenia stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu nieruchomości sąsiednich oraz nie powodujących przekroczenia standardów emisyjnych lub standardów jakości środowiska na nieruchomościach sąsiednich,
- c) zastosowania na urządzeniach barw neutralnych (poprzez stosowanie odcieni szarości lub odcieni kolorów jak inne obiekty w granicach działki budowlanej) a w przypadku lokalizacji paneli szklanych stosowanie wyłącznie paneli o powierzchni antyrefleksyjnej.

W **rozdziale 4** zawarto zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej. Wskazano lokalizację części terenu opracowania w granicach zabytkowego układu urbanistycznego miasta Kowary wpisanego do Rejestru Zabytków pod nr A/1808/365 z dnia 25.11.1956 r. Ponadto wskazano strefę ochrony konserwatorskiej „B” wraz z obowiązującymi ustaleniami.

W **rozdziale 5** przedstawiono granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, na podstawie odrębnych przepisów, a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią:

- 1) Rudawskiego Parku Krajobrazowego.
- 2) zabytkowego układu urbanistycznego miasta Kowary

Rozdział 6 zawiera szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem. Wprowadzono zapisy dotyczące minimalnej wielkości i szerokości nowych działek.

W **rozdziale 7** zawarto szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy na oznaczonym na rysunku planu obszarze pasa technologicznego (pas ochrony funkcyjnej) dla napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 20 kV.

Rozdział 8 zawiera zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, w tym obsługę komunikacyjną poszczególnych terenów oraz zasady dotyczące lokalizacji miejsc postojowych.

Rozdział 9 zawiera zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej. Cyt.:

§ 13.1. *Ustala się powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa budowlanego.*

2. *Na wszystkich terenach w obszarze planu:*

- 1) *dopuszcza się lokalizację dystrybucyjnej infrastruktury technicznej na obszarze objętym planem, zgodnie z przepisami odrębnymi;*
- 2) *dopuszcza się modernizację, przebudowę, rozbudowę obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz zmianę przebiegu istniejących sieci infrastruktury technicznej, zgodnie z przepisami odrębnymi;*

- 3) *parametry infrastruktury technicznej należy dostosować do wymagań przepisów odrębnych;*
- 4) *dopuszcza się wydzielanie działek dla realizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, niezbędnej dla obsługi terenu (m.in. stacji transformatorowych, przepompowni ścieków itp.), zgodnie z przepisami odrębnymi.*

§ 14.1. *W zakresie zaopatrzenia w wodę ustala się:*

- 1) *zaopatrzenie w wodę w systemie zbiorowym z sieci wodociągowej;*
  - 2) *budowę i rozbudowę sieci wodociągowej;*
  - 3) *awaryjne zaopatrzenie w wodę, zgodnie z przepisami odrębnymi.*
2. *Na obszarze planu dopuszcza się rozwiązania indywidualne w zakresie zaopatrzenia w wodę, zgodnie z przepisami odrębnymi.*

§ 15.1. *W zakresie odprowadzania ścieków:*

- 1) *docelowo ustala się odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej, zgodnie z przepisami odrębnymi;*
  - 2) *do czasu realizacji kanalizacji sanitarnej dopuszcza się indywidualne systemy oczyszczania ścieków bytowych - bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, lokalizowane zgodnie z przepisami odrębnymi.*
2. *Zakazuje się odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do gruntu.*

§ 16. *W zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych:*

- 1) *dopuszcza się:*
  - a) *retencjonowanie i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie inwestycji (poprzez rozsączanie w gruncie), w sposób niezakłócający stosunków wodnych na działkach sąsiednich,*
  - b) *odprowadzenie do rowów lub cieków wodnych, zgodnie z przepisami odrębnymi;*
- 2) *dopuszcza się odprowadzania wód opadowych i roztopowych do kanalizacji deszczowej;*
- 3) *dopuszcza się budowę kanalizacji deszczowej*

§ 17.1. *W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną ustala się zasilanie z sieci elektroenergetycznych średniego napięcia SN i niskiego napięcia nn.*

2. *Dopuszcza się:*

- 1) *rozbudowę, przebudowę, modernizację sieci (w tym możliwość skablowania istniejącej sieci napowietrznej) oraz budowę urządzeń elektroenergetycznych, zgodnie z przepisami odrębnymi;*
- 2) *budowę stacji transformatorowych, w tym również na wydzielonych działkach;*
- 3) *zasilanie z odnawialnych źródeł energii, zgodnie z przepisami odrębnymi;*
- 4) *realizację nowych sieci i urządzeń na potrzeby oświetlenia dróg.*

§ 18. *W zakresie zaopatrzenia w gaz:*

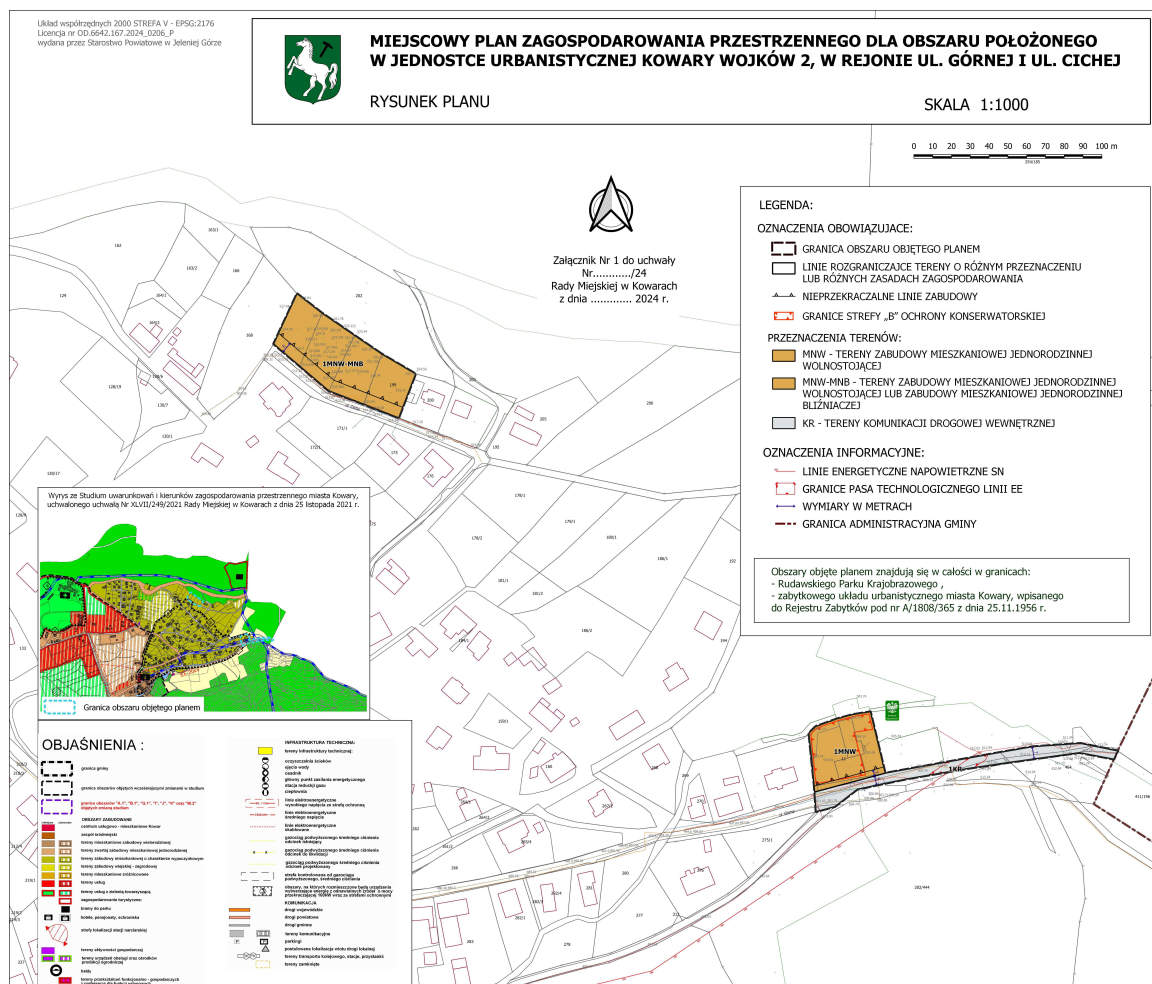
- 1) *ustala się zaopatrzenie w gaz z sieci gazowej średniego ciśnienia lub lokalnych i indywidualnych zbiorników gazu;*
- 2) *budowę sieci gazowej, zgodnie z przepisami odrębnymi.*

§ 19. W zakresie energii cieplnej dopuszcza się pozyskiwanie energii z indywidualnych lub lokalnych źródeł, o parametrach emisji zanieczyszczeń spełniających warunki ochrony środowiska, zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego wykorzystujących:

- 1) niskoemisyjne instalacje na paliwo stałe, ciekłe lub gaz;
- 2) energię elektryczną;
- 3) odnawialne źródła energii, zgodnie z przepisami odrębnymi.

§ 20. W zakresie telekomunikacji:

- 1) ustala się realizację sieci i urządzeń zapewniających dostęp do sieci telefonicznej, internetu szerokopasmowego oraz umożliwiającą bezprzewodowy dostęp do Internetu;
- 2) dopuszcza się rozbudowę istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej oraz urządzeń radiowych telefonii bezprzewodowej.

Rysunek 7. Graficzna prezentacja ustaleń przedmiotowego MPZP.

Tabela 2. Kluczowe ustalenia szczegółowe dla terenów.

Symbol	Przeznaczenie podstawowe	Przeznaczenie uzupełniające i dopuszczenia	Powierzchnia zabudowy max.	Powierzchnia biologicznie czynna. min.	Intensywność zabudowy	Wysokość obiektów, max.	Inne ustalenia
1MNW	1) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca	Przeznaczenie uzupełniające: usługi nieuciążliwe dopuszcza się lokalizację: 1) infrastruktury technicznej, 2) dojazdów, dojeżdż, , ciągów pieszych i rowerowych, promenady 3) miejsc postojowych; 4) budynków gospodarczych, garaży 5) budowli terenowych takich, jak: podjazdy, schody, rampy, mury oporowe; 6) zieleni urządzonej.	30%	50%	0,1-0,5	a) dla budynków - 9m, b) dla budowli: – wiaty, altany 5m; - pozostałe – 9m.	3. Dla usług, o których mowa w ust. 1 pkt. 3, obowiązuje zapewnienie, we własnym zakresie przez właściciela lub władającego terenem, wymaganych standardów zamieszkiwania na terenach sąsiednich w tym zachowanie dopuszczalnego poziomu hałasu, wibracji, emisji zanieczyszczeń, uciążliwości transportu itp. w przypadku, gdy wprowadza on na swoją działkę działalność usługową. 5. Na terenie, o którym mowa w ust. 1, obowiązują następujące ustalenia dotyczące podziału nieruchomości: 1) powierzchnia nowowydzielanej działki budowlanej nie może być mniejsza niż - 1000m ² ; 2) ustalenia, o których mowa w pkt. 1, nie obowiązują przy wydzielaniu działek budowlanych pod infrastrukturę techniczną i komunikację wewnętrzną.
1MNW-MNB	1) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca 2) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna bliźniacza	Przeznaczenie uzupełniające: usługi nieuciążliwe dopuszcza się lokalizację: 1) infrastruktury technicznej, 2) dojazdów, dojeżdż, , ciągów pieszych i rowerowych, promenady 3) miejsc postojowych; 4) budynków gospodarczych, garaży 5) budowli terenowych takich, jak: podjazdy, schody, rampy, mury oporowe; 6) zieleni urządzonej.	25%	50%	0,2-0,5	a) dla budynków - 9m, budynki gospodarcze i garaże wolnostojące – 6m; b) dla budowli: – wiaty, altany 5m; - pozostałe – 9m.	3. Dla usług, o których mowa w ust. 1 pkt. 3, obowiązuje zapewnienie, we własnym zakresie przez właściciela lub władającego terenem, wymaganych standardów zamieszkiwania na terenach sąsiednich w tym zachowanie dopuszczalnego poziomu hałasu, wibracji, emisji zanieczyszczeń, uciążliwości transportu itp. w przypadku, gdy wprowadza on na swoją działkę działalność usługową.
1KR	teren komunikacji drogowej wewnętrznej	dopuszcza się realizację: 1) infrastruktury technicznej, 2) miejsc postojowych; 3) ciągów pieszych i ścieżek rowerowych; 4) zieleni urządzonej.	-	-	-	-	szerokość w istniejących liniach rozgraniczających, zgodnie z rysunkiem planu.

W **rozdziale 10** wprowadzono stawki procentowe służące do naliczania jednorazowych opłat z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku z uchwaleniem planu, w wysokości 30%.

Rozdział 11 zawiera ustalenia szczegółowe dla poszczególnych terenów. Ustalenia kluczowe zestawiono w tabeli powyżej.

Rozdział 12 wprowadza przepisy końcowe w tym: utratę ważności dotychczas obowiązującego planu i datę wejścia w życie przedmiotowego planu oraz powierza jego wykonanie Burmistrzowi Miasta Kowary.

5.2. Ocena rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych

⇒ pod względem zgodności projektu planu z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wskazuje rozwiązania zagospodarowania terenu, które oparte są na uwarunkowaniach ekofizjograficznych tego obszaru. Realizacja planu jest uzasadniona dobrą dostępnością komunikacyjną i warunkami środowiskowymi. Projektowane przeznaczenie terenu nie koliduje z zagospodarowaniem terenów sąsiednich.

W zakresie odprowadzania ścieków docelowym sposobem jest kanalizacja sanitarna (dla ścieków bytowych) a dla ścieków przemysłowych – spełnienie wymagań wynikających z przepisów odrębnych. Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z dojazdów, podjazdów i miejsc postojowych dla samochodów powinno się odbywać do sieci kanalizacji deszczowej w przyległych drogach, włączonej do systemu kanalizacji deszczowej wyposażonego w separator substancji ropopochodnych. Dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych i roztopowych do gruntu lub magazynowanie w zbiornikach na terenie własnym, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Reasumując, wnioski ekofizjograficzne zostały uwzględnione w projekcie planu. W znaczącej części ustalenia planu potwierdzają istniejące zagospodarowanie.

⇒ pod kątem rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne wpływy na środowisko realizacji ustaleń projektu planu

Ze względu na charakter planowanego przeznaczenia terenów, główne komponenty środowiska nie ulegną dużym przekształceniom, a zagospodarowanie obszaru będzie przede wszystkim wynikiem uwarunkowań przyrodniczych i istniejącego zainwestowania w sąsiedztwie obszaru objętego planem.

Zapisy planu w zakresie zasad ochrony środowiska i przyrody ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko, przede wszystkim poprzez zakaz lokalizacji inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Nakazuje się odprowadzenie wód opadowych i roztopowych do systemu zamkniętej kanalizacji lub rozsączenie, ewentualnie zrzut do kanalizacji deszczowej,

W zakresie gospodarki odpadami ustala się gromadzenie i usuwanie odpadów komunalnych zgodnie z zasadami obowiązującymi na terenie Gminy,

W zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu przywołano obowiązujące przepisy odrębne dla terenów normowanych pod względem akustycznym – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych.

⇒ pod względem ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz kształtowania walorów krajobrazowych

Teren opracowania nie wykazuje wybitnych walorów przyrodniczych jednak położony jest w całości w granicach Rudawskiego Parku Krajobrazowego, co oznacza szczególną ochronę pozostałości środowiska semi-naturalnego.

Na terenie opracowania nie znajdują się obiekty wpisane do Rejestru zabytków ani gminnej ewidencji zabytków, jednak całość obszaru opracowania leży w granicach zabytkowego układu urbanistycznego miasta Kowary. W związku z powyższym względem obiektów tych obowiązują przepisy odrębne.

5.3. Wpływ ustaleń planu na elementy środowiska oraz obszary Natura 2000 we wzajemnym powiązaniu

Wpływ ustaleń zapisanych w miejscowym planie będzie wpływał (pozytywnie/negatywnie) na stan środowiska przyrodniczego na tym obszarze. Tabela 3. przedstawia prognozowane oddziaływanie wyznaczonych w planie przeznaczeń terenów na takie elementy środowiska, jak: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

⇒ wpływ na gleby i powierzchnię ziemi

Tereny objęte planem stanowią tereny niezainwestowane i niezabudowane (przy ulicy Cichej) oraz zabudowana działka przy ul. Górnej 11. Ustalenia planu zmieniają nieprzekraczalną linię zabudowy na działkach przy ulicy Cichej oraz zmniejszają powierzchnię nowowydzielanej działki przy ul. Górnej. Pozostałe wskaźniki i ustalenia pozostają bez znaczących zmian.

Częściowo rekompensatą dla utraty gleb i powierzchni biologicznie czynnych jest zapis przeznaczający minimum 50% powierzchni działek inwestycyjnych MNW-MNB na powierzchnię biologicznie czynną. Jednak zabudowa odbywać się będzie kosztem aktywnej biologicznie powierzchni ziemi, nawet jeśli weźmiemy pod uwagę, że

obecnie są to tereny porośnięte wtórnymi zbiorowiskami roślinnymi, bez wybitnych cech przyrodniczych ani bez obecności siedlisk gatunków chronionych.

W związku z ograniczeniem przyrostu terenów zabudowanych, **nie prognozuje się negatywnego wpływu ustaleń planu na gleby i powierzchnie ziemi lub wpływ ten będzie ograniczony przez realizację ustaleń planu, w największej intensywności w trakcie działań inwestycyjnych.**

⇒ Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne

Czyste wody opadowe mogą być retencjonowane i zatrzymywane na terenach, odprowadzane do kanalizacji lub rozsączone. Stosowanie przepisów odrębnych dotyczących jakości odprowadzanych wód deszczowych i roztopowych oraz realizacja ustaleń planu, nakazujących utwardzenie terenów zagrożonych zanieczyszczeniami wód substancjami szkodliwymi oraz podczyszczanie wód opadowych i roztopowych, powinno uchronić wody powierzchniowe przed degradacją.

Istniejąca zabudowa i zabetonowanie części terenów ogranicza możliwość zasilania wód gruntowych, a jednocześnie przyczynia się do zwiększenia przepływu w okolicznych ciekach. Ustalenia planu zezwalają na retencjonowanie wód opadowych i wykorzystania ich do nawadniania terenów zieleni, co zmniejszy ilość odprowadzanych ścieków deszczowych do wód powierzchniowych oraz poprawi bilans wód gruntowych, zapobiegając przesuszeniu gruntu. Ponadto na obszarach terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej przeznaczono odpowiednie powierzchnie terenu na tereny biologicznie czynne, co ułatwi infiltrację wód opadowych i zapobiegnie nadmiernemu ich zanieczyszczeniu.

Istniejąca i planowana zabudowa będzie wiązała się z przebywaniem na tym terenie większej ilości osób (zamieszkiwanie, obiekty usługowe – w szczególności zabudowa pensjonatowa). Zabudowa mieszkaniowa i usługowa będzie źródłem pewnej ilości ścieków komunalnych. Ustalenia planu określają sposób odprowadzania ścieków komunalnych - siecią kanalizacyjną, a ewentualna uciążliwość dla środowiska z tytułu odprowadzenia oczyszczonych ścieków może wystąpić w miejscu zrzutu z oczyszczalni do wód powierzchniowych.

Na obszarze planu może dochodzić lokalnie do pojawienia się ognisk zanieczyszczeń dla wód powierzchniowych i podziemnych. Stosowanie ustaleń planu oraz przepisów odrębnych powinno jednak neutralizować lub ograniczać uciążliwości tych terenów.

⇒ Wpływ na powietrze atmosferyczne

Na obszarze planu ilości obiektów emitujących substancje do powietrza jest na tyle niewielka, że nie powinno dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń głównych zanieczyszczeń w cyklu rocznym. Zapisy planu nie dopuszczają do znaczącej intensyfikacji zabudowy. Rozwój terenów zurbanizowanych może spowodować wzrost ilości emisji do atmosfery, które w niesprzyjających warunkach atmosferycznych mogą doprowadzić do okresowego przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym i

w trakcie warunków inwersyjnych. Dodatkowym czynnikiem emitującym zanieczyszczenia do atmosfery jest ruch kołowy na istniejących trasach komunikacyjnych.

Prognozowana emisja będzie związana z komunikacją oraz lokalnymi i indywidualnymi systemami grzewczymi. Ustalenia planu stanowią podstawę do redukcji zanieczyszczeń bytowych oraz częściowej neutralizacji emisji komunikacyjnych.

⇒ Wpływ na klimat akustyczny

Realizacja ustaleń planu, użytkowanie zabudowy o charakterze mieszkaniowym i usługowym oraz infrastruktury komunikacyjnej będzie generować ruch samochodowy (również ruch pojazdów dostawczych), co związane jest ze zwiększoną emisją hałasu i pogorszeniem standardu klimatu akustycznego okolicznych ulic dojazdowych i lokalnych. Na terenie planu nie prognozuje się jednak przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu komunikacyjnego. Ustalenia planu wykorzystują instrumenty planistyczne do ochrony terenów wrażliwych (standardy akustyczne, zieleń). W szczególności dotyczy to potencjalnie lokalizowanych na terenach 1MNW-MNB i 1MNW działalności usługowych.

Dotrzymanie standardów akustycznych będzie zależało od jakości działań inwestycyjnych oraz dotrzymaniem standardów wprowadzonych przedmiotowym MPZP. W tekście planu przywołano obowiązujące przepisy odrębne dla terenów normowanych pod względem akustycznym.

⇒ Wpływ na różnorodność biologiczną, świat roślinny i zwierzęcy

Występująca na obszarze planu roślinność to wtórne zbiorowiska roślinne, które ze względu na brak roślinności rodzimej o cechach wyróżniających, stworzyły tu dominujące zbiorowiska flory. Dla przedmiotowych terenów ustalenia planu określają minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej co zapewni też odpowiednie warunki dla podtrzymania fauny zasiedlające przedmiotowe tereny. Wskutek uchwalenia przedmiotowego MPZP nie prognozuje się pogorszenia jakości środowiska i negatywnego wpływu na bioróżnorodność.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na świat zwierzęcy i roślinny oraz różnorodność biologiczną.

⇒ Wpływ na klimat lokalny

Istniejąca i planowana zabudowa może nieznacznie wpływać na modyfikację klimatu lokalnego w odniesieniu do zaburzeń pola wiatru oraz emisji ciepła. Zabudowa z 30% udziałem terenów biologicznie czynnych - nie powinna istotnie ograniczać przewietrzania oraz nie powinna prowadzić do rozwoju lokalnej „wyspy ciepła”. Sąsiedztwo terenów otwartych (dolina Kalnicy) będzie korzystnie wpływać na warunki bioklimatyczne.

Nie prognozuje się znacząco negatywnych oddziaływań na klimat lokalny.

Tabela 3. Prognozowane oddziaływanie ustaleń projektu planu na poszczególne elementy środowiska: brak oddziaływania, (+) pozytywne oddziaływanie, (-) negatywne oddziaływanie.

Ustalenia dla terenów	Prognozowane wpływy na elementy środowiska													Wnioski	Klasa terenów
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000		
1MNW-MNB	-	+	-	-	-	-	-	0	-	0	0	0	0	Prognozowane oddziaływanie terenów planowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i jednorodzinnej bliźniaczej jest nieznacznie uciążliwe dla elementów krajobrazu i świata przyrody ożywionej. Może wiązać się z zagrożeniem dla obszarów ochrony środowiska [klasa B]	B
1MNW	-	+	-	-	-	-	-	0	-	0	0	0	0	Prognozowane oddziaływanie terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej jest nieznacznie uciążliwe dla elementów krajobrazu i świata przyrody ożywionej. Może wiązać się z zagrożeniem dla obszarów ochrony środowiska [klasa B]	B
1KR	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+	0	Tereny istniejącej komunikacji drogowej wewnętrznej oddziałują potencjalnie niekorzystnie na większość komponentów środowiska. [klasa B]	B

⇒ Wpływ na krajobraz, zabytki i zasoby naturalne

Ustalenia planu w zakresie ukształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniają utrzymanie skali zabudowy (ograniczenie wysokości zabudowy), charakteru zabudowy specyficznego dla Wojkowa. Stawarza to możliwość harmonijnego zagospodarowania całego obszaru, co korzystnie wpływa na walory krajobrazowe. W ustaleniach planu znalazło się szereg zapisów chroniących walory krajobrazowe obszaru – będącego przedmiotem ochrony jako zabytkowy układ urbanistyczny. Krajobraz jest strukturą żywą, odnawiającą się i przyswajającą nowe treści. Znalezienie punktu równowagi pomiędzy obowiązkiem zachowania środowiska naturalnego i kulturowego a potrzebami wynikającymi z rozwoju cywilizacyjnego i względów ekonomicznych, jest zadaniem niezwykle trudnym.

Zapisy planu nie dopuszczają do zmiany charakteru środowiska kulturowego i krajobrazu w obszarze opracowania.

⇒ Wpływ na zdrowie ludzi

Zachowanie istniejącej zabudowy oraz układu komunikacyjnego potencjalnie nie zwiększy zasięgu uciążliwości z tym związany (m.in. emisje zanieczyszczeń powietrza, emisje hałasu, ograniczenie powierzchni otwartych) nie zwiększy także znacząco liczby użytkowników, którzy mogą być narażeni na te uciążliwości. Zmiana warunków zamieszkiwania może mieć pewien wpływ na zdrowie ludzi. Wprawdzie o zdrowiu człowieka decyduje dużo innych uwarunkowań i osobnicza odporność na choroby, ale np. zaburzenie snu w wyniku uciążliwego hałasu, trwające przez długi czas, może odbić się na kondycji zdrowotnej mieszkańców.

Oddziaływanie wskazanych przeznaczeń na ludzi nie będzie znaczące tym bardziej, że będą to przeznaczenia związane z działalnością ludzką o niskiej i umiarkowanej uciążliwości.

6. Przewidywane metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu planu

W ramach propozycji dotyczących przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zaleca się po jego realizacji dokonanie monitoringu środowiska, który polegać powinien głównie na prowadzeniu pomiarów poziomów jakości parametrów środowiska (poziomu zanieczyszczeń, hałasu) raz na kilka lat.

Proponuje się, aby monitoring obejmował m.in. regularne przeprowadzanie badań i ocen w zakresie dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego, jakości wód podziemnych na analizowanym obszarze oraz monitoring jakości powietrza przy ciągach komunikacyjnych. Poza tym proponuje się regularną weryfikację stanu sieci infrastruktury technicznej, kontrolowanie prowadzonej gospodarki odpadami. Ważne jest prowadzenie obserwacji potencjalnych niekorzystnych zmian w środowisku powstałych w wyniku postępującej antropopresji, która w wyniku jakichkolwiek inwestycji jest zjawiskiem nieuniknionym.

W obowiązku miejscowych władz samorządowych powinna być okresowa weryfikacja obszaru objętego planem pod względem jego zagospodarowania oraz realizacji ustaleń projektu planu na potrzeby oceny prowadzonej polityki przestrzennej gminy.

7. Prognoza zmian środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu

7.1. Prognoza skutków wpływu ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze

Oddziaływanie poszczególnych terenów może być zróżnicowane. Ustalenia planu zostały jednak przygotowane w ten sposób, by oddziaływanie projektowanego zagospodarowania terenu było najmniej uciążliwe dla środowiska przyrodniczego.

Poszczególne przeznaczenia terenu, jakie mogą wystąpić w przypadku realizacji planu sklasyfikowano pod względem oddziaływania na środowisko i istniejący krajobraz. W metodyce opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyznacza się trzy klasy, terenów oznaczonych symbolami A, B i C, przy czym znaczenie jest następujące:

Klasa A – tereny, na których ustalenia planu wykazują pozytywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego

Klasa B – tereny, na których ustalenia planu wykazują neutralny lub potencjalnie negatywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego;

Klasa C – tereny, na których ustalenia planu wykazują negatywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego).

Klasa A – charakter zmian pozytywny

- brak

Klasa B – charakter zmian neutralny lub potencjalnie niekorzystny

- MNW-MNB – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej lub zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej;
- MNW - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej
- KR - teren komunikacji drogowej wewnętrznej

Oddziaływanie terenu na środowisko i krajobraz oceniono pod względem:

- intensywności przekształceń: jako zauważalne,
- bezpośredniości oddziaływania: jako bezpośrednie,
- okresu trwania oddziaływania: jako długoterminowe,
- częstotliwości oddziaływania: jako okresowe lub stałe.

Klasa C – charakter zmian negatywny

- brak

Tereny wykazują neutralny bądź potencjalnie negatywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego. Są to tereny planowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MNW-MNB), istniejącej zabudowy jednorodzinnej – dawnej leśniczówki (MNW) i istniejącej drogi – komunikacji drogowej wewnętrznej (KR), częściowo utwardzonej, które będą wykazywać potencjalnie negatywny, bądź negatywny wpływ na większość komponentów środowiskowych.

Rozwój terenów zabudowanych lub zurbanizowanych przyczyni się do zmian krajobrazu w najbliższej okolicy, ograniczenia przestrzeni produkcyjnej gleb. Obiekty i tereny mieszkaniowe i usługowe będą generować ruch samochodowy, który będzie źródłem emisji hałasu i spalin wzdłuż tras dojazdowych do obszaru planu. Na tereny przyległe będzie ponadto oddziaływać emisja z zastosowanych systemów grzewczych (kotłownie, indywidualne systemy grzewcze). Intensyfikacja zabudowy przyczyni się do zaburzenia przewietrzania i modyfikacji warunków klimatycznych na terenach przyległych. Ustalenia planu będą mieć wpływ na nieznaczne zwiększenie obciążenia środowiska ilością ścieków i odpadów komunalnych odprowadzanych z obszaru MPZP, i nieznacznie zwiększonym zapotrzebowaniem na media (woda, energia elektryczna, gaz), z czym związane jest negatywne oddziaływanie na środowisko w miejscu ich utylizacji lub „produkcji”. Z realizacją tych funkcji wiązać się będzie zapewnienie dostaw mediów i energii – w tym celu wprowadzono zapisy dotyczące stosowania odnawialnych lub czystych źródeł energii oraz gospodarowania odpadami i ściekami. W/w tereny będą musiały mieć zapewnioną obsługę komunikacyjną.

W MPZP wprowadzono zapisy limitującej powierzchnię zabudowy i wymagające zachowania minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, oddziaływać na środowisko. Korzystnym zjawiskiem dla przestrzeni zurbanizowanej i środowiska przyrodniczego, częściowo neutralizującym negatywne skutki rozwoju terenów zurbanizowanych, jest zachowanie terenów zieleni naturalnej. Zielen naturalna i urządzona jest miejscem odpoczynku dla fauny, podnosi atrakcyjność krajobrazową terenów i pozytywnie wpływa na bilans wodny.

7.2. Możliwe transgraniczne oddziaływanie

Realizacja ustaleń planu będzie miała pewien wpływ na zmiany środowiska poza obszarem MPZP. Rozwój terenów usług i mieszkalnictwa może przyczynić się do nieznacznych zmian krajobrazu w najbliższej okolicy. Korzystnym zjawiskiem dla przestrzeni zagospodarowanej i środowiska przyrodniczego, częściowo neutralizującym negatywne skutki rozwoju terenów zurbanizowanych, jest konieczność zachowania odpowiednich współczynników terenu biologicznie czynnego, maksymalnych – jakie są możliwe na terenach w dużej części już zabudowanych. Nie prognozuje się wpływu planowanych inwestycji na znajdujące się chronione siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt znajdujących się w obrębie sąsiednich obszarów chronionych.

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 – t.j. z późn. zm.), z rozdziałem 3, działem VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów skutki realizacji projektu planu nie będą więc mieć znaczenia transgranicznego.

8. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu

Istniejące zainwestowanie oraz obecny stan środowiska przyrodniczego cechuje się umiarkowanym do lokalnie dużego przekształceniem środowiska przyrodniczego. Po ocenie aktualnego stanu środowiska przyrodniczego na analizowanym terenie stwierdzono, że ustalenie sposobu użytkowania pod funkcje mieszkalnictwa oraz usług spowoduje zmianę oddziaływania na środowisko przyrodnicze poprzez wprowadzenie potencjalnych i/lub rzeczywistych (czasowych) zagrożeń dla większości komponentów środowiska naturalnego, kulturowego i krajobrazu. Zapisy obowiązującego planu w zakresie środowiska gwarantują i wymuszają ich ochronę na terenie objętym opracowaniem zmiany miejscowego planu., w szczególności poprzez przywołanie przepisów odrębnych dla form ochrony przyrody, zabytków i krajobrazu obecnych na terenie planu.

Brak realizacji ustaleń planu nie spowoduje negatywnych zmian w środowisku na tym terenie, które pozostaną w dotychczasowym stanie, co oznacza kontynuację (na części terenu) zabudowy leśniczówki oraz działania w kierunku zabudowy mieszkaniowej, zgodnie z charakterem otoczenia.

9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawnym, który stanowić może narzędzie do realizacji celów ochrony środowiska zawartych w odrębnych dokumentach. Zestawienie dokumentów wraz z oceną spójności i zgodności zapisów w przedmiotowym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przedstawiono poniżej.

9.1. Dokumenty szczebla międzynarodowego i wspólnotowego

Podstawowym dokumentem ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, do przestrzegania, którego Polska jest zobowiązana jest opracowany w 1992 roku Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21”. Ten obszerny dokument przedstawia sposób opracowania i wdrażania programów zrównoważonego rozwoju w życie lokalne. Dotyczy rozwiązywania problemów wszystkich obszarów działalności ludzkiej w odniesieniu do każdej społeczności i jednostki. Kolejny dokument, który narzuca Polsce konkretne działania w zakresie ochrony środowiska to międzynarodowy traktat uzupełniający Ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu – Protokół z Kioto. Dokument stanowi międzynarodowe porozumienie dotyczące przeciwdziałania globalnemu ociepleniu. Traktat funkcjonował jedynie siedem lat i tylko państwa zrzeszone w Europejskim Obszarze Gospodarczym postanowiły przedłużyć swoje zobowiązania wynikające z Traktatu do 2020 roku.

Ramy działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska oparte są o programy. W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej polskie prawo z zakresu ochrony przyrody zostało dostosowane do wymogów stawianych przez Wspólnotę.

Dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, ratyfikowane przez Polskę, m.in.:

Konwencja Berneńska- Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych, zawarta w Bernie w 1979r., zobowiązująca poszczególne państwa do ochrony siedlisk dzikiej fauny na swoim terytorium, zwłaszcza gatunków ginących i zagrożonych, migrujących i endemicznych. Gatunki te zostały wymienione w załącznikach. Ponadto określono ściśle zakazane sposoby i środki odłowu dzikich zwierząt. Państwa, które ratyfikowały Konwencję zgadzają się na ochronę siedlisk tych gatunków w swoich planach i polityce rozwoju oraz na zwrócenie szczególnej uwagi na obszary, które są ważne dla gatunków wędrownych podanych w załącznikach do tej Konwencji.

Na terenie opracowania występują zwierzęta umieszczone w II załączniku do tej Konwencji jako ściśle chronione.

- 1) Konwencja o różnorodności biologicznej podpisana w Rio de Janeiro w 1992 r.
- 2) Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo),
- 3) Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- 4) Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro – 1992 r.,
- 5) Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto – 1997 r. wraz Protokołem.,
- 6) Konwencja Bońska – Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, zawarta w Bonn w 1979r.,zobowiązująca do ochrony i w miarę możliwości odtworzenia siedlisk gatunków wędrownych, zapobiegania, usuwania, rekompensowania lub zmniejszania skutków uniemożliwiających lub pogarszających wędrówkę gatunków.
- 7) Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000r.

Ramy działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska oparte są o programy.

Polska jako członek Unii Europejskiej jest zobowiązany do dostosowania swoich działań do polityki Unii Europejskiej. Cele określone w powyższych dokumentach ustanowionych na szczeblu światowym są zbyt ogólne, aby odnieść się do celów studium ustanawianego dla polskiej gminy. Stąd odniesiono się do obecnie obowiązującego 7 Programu Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska przyjętego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2020 r. pod nazwą: „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” (Dz. Urz. L347 z 28.12.2013 r.). Decyzja zobowiązuje instytucje Unii i państwa członkowskie do podejmowania działań służących osiągnięciu celów priorytetowych Siódmego Programu, który stanowi załącznik aktu, a wszelkie organy publiczne do współpracy z przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi, społeczeństwem europejskim i obywatelami w realizacji programu.

Cele priorytetowe **Siódmego Programu** to:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia, i dobrostanu,

- maksymalizacja korzyści z prawodawstwa środowiskowego, doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej w zakresie środowiska i ochrony klimatu,
- zabezpieczenie inwestycji ekologicznych i wspieranie zrównoważonych miast,
- lepsze uwzględnianie w działaniach bardziej spójnej polityki środowiskowej i efektywne podejmowanie wyzwań międzynarodowych, dotyczących środowiska i klimatu.

Projekt dokumentu uwzględnia powyższe cele poprzez wprowadzenie zapisów dotyczących przestrzegania zakazów ustanowionych na obszarach objętych ochroną prawną.

Ze względu na poprawę krajobrazu, będący skutkiem realizacji zapisów dokumentu, należy przeanalizować w jaki sposób nawiązuje on do Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 roku Nr 14, poz. 98). Podczas Konwencji określono następujące cele: promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu. Artykuł 5 Konwencji „Środki ogólne” mówi, że: „Każda ze Stron podejmie działania na rzecz zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego i własną polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą, jak również wszelką inną polityką, która bezpośrednio lub pośrednio oddziałuje na krajobraz”.

9.2. Dokumenty szczebla krajowego

Do dokumentów o randze krajowej, w których ustanowiono cele mogące mieć zbieżność z przedmiotowym MPZP, należą:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Serby realizuje kierunki interwencji wskazane w Celu 7 Strategii – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu Środowiska:

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

W projekcie planu wskazuje się na realizację zadań z zakresu Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka. W obszarze tym wyznaczono Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Wśród wymienionych tu priorytetowych kierunków interwencji należy wymienić:

- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej;
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska;
- II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.

Zadania wskazane do realizacji na terenie projektu planu, nawiązują też do Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna. W szczególności realizowane będą tu priorytetowe kierunki interwencji z zakresu Celu III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:

- III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach;
- III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Wskazuje się na realizację kierunków interwencji wymienionych

- w Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
  - 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- w Celu 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:
  - 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
  - 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- oraz w Celu 3. Poprawa stanu środowiska:
  - 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
  - 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
  - 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
  - 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

Ustalenia projektu planu realizują w szczególności kierunki interwencji określone w Celu szczegółowym 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej:

- Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich:
  - Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
  - Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
  - Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
  - Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego oraz kierunki interwencji wyszczególnione w Celu szczegółowym 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
  - Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
  - Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
  - Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
  - Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Ustalenia projektu planu realizują głównie cele „Polityki” poprzez zadania z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz poprawę jakości powietrza ze względu na przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu:

Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

2. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:

- Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, a w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów jakości. Zgodnie z założeniami KPOP ma to nastąpić poprzez osiągnięcie, w możliwie krótkim czasie, dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu, wymaganych przepisami prawa unijnego transponowanych do prawa polskiego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia. Projekt planu zakłada realizację zadań w zakresie poprawy stanu i jakości powietrza, tak by osiągnąć dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu w jak najkrótszym czasie.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021. AKPOŚK 2017 dotyczy 1587 aglomeracji o równorzędnej liczbie mieszkańców 38,8 mln, w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne. SPA 2020 jest elementem szerszego projektu badawczego o nazwie KLIMADA, obejmującego okres do 2070 roku. Strategia wpisuje się w działania unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa „odporności” państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem lepszego przygotowania do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcji kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. Przedmiotowy „Program...” realizuje w szczególności Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska poprzez realizację na polu obu kierunków: Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie oraz Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu.

Aktualizacja programu wodno-środowiskowego kraju

Dokument ten stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej, w zakresie konieczności opracowania programów działań niezbędnych do wprowadzenia w celu osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych. PWŚK 2016 określa działania podstawowe i uzupełniające zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód, a jego podsumowanie stanowi kluczowy element planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Biorąc pod uwagę specyfikę planu miejscowego najistotniejsze cele wymienionych dokumentów odnoszą się do ochrony środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności. Przeprowadzona w poprzednich rozdziałach analiza wykazała brak negatywnych oddziaływań o charakterze znaczącym na środowisko przyrodnicze obszaru planu i terenów do niego przyległych. W planie miejscowym uwzględnia się te wymagania, co zostało opisane powyżej, a także w poprzednich rozdziałach prognozy.

Przedmiotowy dokument został oparty o postanowienia wyżej wymienionych dokumentów, ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i wspólnotowym.

10. Możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych bądź eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko realizacji ustaleń projektu planu

Ze względu na charakter planowanego przeznaczenia terenów, które są obecnie nieznacznie zagospodarowane, główne elementy środowiska ulegną przekształceniom, które będą widoczne, w stosunku do stanu obecnego.

Zmiany w środowisku będą mieć różną intensywność, ustalenia planu wprowadzają wskaźniki maksymalnej powierzchni zabudowy na poziomie 30% działki. Ograniczenie i minimalizacja negatywnych skutków jest możliwa pod warunkiem właściwej realizacji ustaleń projektu planu, odpowiednio do możliwości środowiska. W związku z powyższym, jak również z uwagi na zgodność zapisów projektu planu z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi i wytycznymi ochrony środowiska wynikającymi zarówno z opracowanych w gminie dokumentów dotyczących stanu środowiska przyrodniczego, jak i przepisów prawa, nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. Przy obecnym zagospodarowaniu terenu, wskaźniki powierzchni zabudowy i powierzchni biologicznie czynnej są najlepsze (z punktu widzenia środowiska) jakie daje się uzyskać.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejszy dokument dotyczy zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w północnej części miasta Kowary (Wojków), na dwóch fragmentach o łącznej powierzchni 0,44 ha. Obszar objęty planem stanowi fragment częściowo zabudowany zabudową leśniczówki, a w większości porośnięty roślinnością segetalną i synantropijną.

Planowane przeznaczenie terenów zasadniczo utrzymuje obecny kierunek i stan zainwestowania wprowadzając ład przestrzenny poprzez aktualizację wskaźników urbanistycznych. Ustalenia planu regulują także zasady kształtowania układu komunikacyjnego terenów. Dla terenu 1MNW-MNB zmieniono nieprzekraczalną linię zabudowy, a dla tereny 1MNW – stanowiącego tylko fragment większej działki nr ewid. 466 – dopuszczono możliwość wydzielenia działki wielkości 1000 m.kw.

Podstawowym celem prognozy jest pełne uwzględnienie uwarunkowań przyrodniczych charakterystycznych dla analizowanego obszaru wraz z identyfikacją potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji projektu planu. Dokument ma także na celu ocenę ich natężenia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym opracowaniu dobro środowiska zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego. Prognoza weryfikuje również przyjęte w projekcie planu zapisy w zakresie rozwiązań eliminujących i ograniczających ich negatywne oddziaływanie na środowisko dla zapewnienia utrzymania równowagi przyrodniczej i osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Zapisy planu uwzględniają wymogi kształtowania krajobrazu oraz istniejące uwarunkowania ekofizjograficzne. Nie oznacza to jednak, że zapisy projektu planu nie będą generować niekorzystnych oddziaływań, związanych zarówno z realizacją (przekształcenia powierzchni ziemi i gleby, emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń), jak i późniejszą eksploatacją poszczególnych inwestycji, jednak w zakresie ochrony środowiska i przyrody minimalizują potencjalne niekorzystne oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Zapisy MPZP kompensują potencjalnie negatywny wpływ realizacji ustaleń planu na środowisko poprzez wprowadzenie wskaźników terenów biologicznie czynnych (minimalnie 30%), czy dopuszczalnych wskaźników zabudowy – wskaźniki te odpowiadają bieżącemu zagospodarowaniu terenu. Ponadto w zmienianym MPZP utrzymano zapisy dotyczące ochrony gleb na etapie inwestycyjnym, czy też konieczności zapewnienia odpowiedniego odprowadzania wód opadowych, tak aby nie dochodziło do potencjalnie niebezpiecznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.

Niniejsza prognoza gwarantuje, że zapisy MPZP zapewniają ochronę poszczególnych komponentów środowiska, w tym także zdrowia ludzi, zachowując uwarunkowania ekofizjograficzne przedmiotowego terenu. Prognozę opracowano zgodnie z aktualnie obowiązującymi wymaganiami zapisanymi w ustawie *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Załącznik

Jarosław Osiadacz, dr inż.

ul. Na Polance 12d/5

51-109 Wrocław

OŚWIADCZENIE

Ja, niżej podpisany, Jarosław Osiadacz, oświadczam iż:

- Ukończyłem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, jednolite studia magisterskie na kierunku nauk technicznych z dyscypliny biotechnologia (1993, Wydział Podstawowych Problemów Techniki, Politechnika Wrocławska);
- Ukończyłem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, studia doktoranckie w specjalności chemia organiczna (1998, Wydział Chemiczny, Politechnika Wrocławska);
- Posiadam ponad 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (od 2009 r.);
- Brałem udział w przygotowaniu więcej niż 5 raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ponad 100 Raportów).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Wrocław, 12.02.2024r.

Jarosław Osiadacz (-)